

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

23 september 2025

Eindtermijn

30 september 2025

Onderwerp

Beantwoording motie 1503 over arbeidsmigratie

Advies

1. Vast te stellen de brief aan Provinciale Staten met de beantwoording van motie 1503 over arbeidsmigratie.
2. Vast te stellen de publiekssamenvatting van de brief aan Provinciale Staten.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

1. GS-brief aan PS met de beantwoording van motie 1503 over arbeidsmigratie
2. Onderzoek opgave arbeidsmigratie in de provincie Zuid-Holland (Birch/Defacto Urbanism)
3. Motie 1503

1 Toelichting voor het College

Op 13 november 2024 hebben Provinciale Staten (PS) motie 1503 aangenomen waarin Gedeputeerde Staten (GS) gevraagd worden te komen met een bestuurlijke visie op arbeidsmigratie. Voor de beantwoording van de motie is door GS is toegezegd een verkenning uit te voeren en deze, in de vorm van bijgevoegde brief, vóór 1 oktober 2025 aan PS toe te sturen. De verkenning is mede gebaseerd op een extern onderzoek naar arbeidsmigratie in Zuid-Holland door Birch/Defacto Urbanism dat als bijlage bij de brief wordt gevoegd.

Eerst wordt in de brief kort ingegaan op de diversiteit van arbeidsmigranten. Het zijn mensen met uiteenlopende achtergronden, opleidingsniveaus en toekomstbeelden. Ze vormen onderdeel van onze samenleving en dragen bij aan onze economie en arbeidsmarkt. De forse groei van arbeidsmigratie leidt echter ook tot knelpunten. Uit oogpunt van brede welvaart is een gematigde, selectieve arbeidsmigratie nodig door o.a. de afhankelijkheid van laagbetaalde arbeid te beperken en perspectief te bieden aan arbeidsmigranten die we hard nodig hebben.

Gelet op de inhoud van de motie is de opbouw en inhoud van de brief aan PS vervolgens als volgt:

- Eerst wordt kort ingegaan op landelijke adviezen en (voorgenomen) landelijk beleid om arbeidsmigratie in goede banen te leiden. Waaronder de adviezen van de Staatscommissie Demografie en het Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten (Commissie Roemer). Samengevat is de richting om brede welvaart te behouden en arbeidsmigratie in goede banen te leiden als volgt:
 - Beter inzicht verkrijgen in de omvang en kenmerken van arbeidsmigratie.
 - De aanpak van misstanden door uitvoering van aanbevelingen van de Commissie Roemer op het gebied van m.n. kwaliteit van arbeid en huisvesting en regulering van de uitzendsector.
 - Een gematigde, selectieve arbeidsmigratie door de vraag naar laagbetaalde arbeid te verminderen. Dit door in te zetten op een kwalitatieve, hoogwaardige economie, door het verhogen van arbeidsparticipatie en -productiviteit en door het aantrekken en behouden van kenniswerkers.
- Vervolgens komt de rolverdeling tussen overheden en andere partijen aan de orde voor het in goede banen leiden van arbeidsmigratie. Uit de analyse komt naar voren dat de rol van de provinciale overheid zich met name richt op de domeinen huisvesting, ruimte en regionale economie. Verder blijkt in de praktijk dat provincies op deze domeinen een verschillende inzet plegen of pleegden om arbeidsmigratie in goede banen te leiden, waaronder bestuurlijke agendering van dit onderwerp en initiëren van samenwerking tussen gemeenten en andere regionale stakeholders. En dat de provincie Zuid-Holland nu (impliciet en expliciet) relatief veel doet t.o.v. andere provincies.
- Daarna wordt kort ingegaan op de recente ontwikkeling van arbeidsmigratie in Zuid-Holland. Deze komt overeen met de landelijke ontwikkeling. Door het ontbreken van een goede registratie is er overigens onvolledig zicht op deze ontwikkeling. Voor zover er wel gegevens zijn over internationale werknemers die voor Zuid-Hollandse bedrijven werken (kennismigranten en arbeidsmigranten), laten deze een gemiddelde jaarlijkse groei van bijna 6% zien. Het aandeel van de in Zuid-Holland woonachtige en werkzame internationale werknemers ten opzichte van de werkzame beroepsbevolking is toegenomen van 5,5% tot 8,6% in de periode 2013-2023. Internationale werkers zijn werkzaam in alle (publieke en private) sectoren van de Zuid-Hollandse economie. Ze vervullen dus een belangrijke rol, maar de groei van het aantal is groter dan uit oogpunt van een gematigde bevolkingsgroei wenselijk is. Hetgeen bijdraagt aan een grote druk op

voorzieningen zoals huisvesting.

- Tenslotte komt de rol van de provincie Zuid-Holland om arbeidsmigratie in goede banen te leiden aan de orde. Uit het onderzoek van Birch/Defacto blijkt dat de provincie Zuid-Holland al veel doet op dit gebied. Veel van dit beleid is volgens de onderzoekers echter impliciet en niet altijd goed zichtbaar voor externen (*"communiqueer"*). Daarnaast kan reeds voorgenomen beleid verder uitgewerkt worden waarbij het effect op arbeidsmigratie nog sterker meegewogen wordt (*"concretiseer"*). Tenslotte zien de onderzoekers mogelijkheden voor de provincie om het thema arbeidsmigratie steviger op de agenda van relevante overleggremia te plaatsen, regionale regie op arbeidsmigratie te intensiveren en lobby te versterken (*"intensiveer"*). In de brief wordt per thema economie, wonen, bijbehorende ruimtelijke maatregelen en communicatie een beknopt overzicht gegeven hoe we dat (gaan) doen. Het gaat veelal om bestaand en de uitwerking van reeds aangekondigd beleid.

In het kort zetten we in op:

- Economie: randvoorwaarden stellen aan (grootschalige) nieuwe bedrijvigheid via ruimtelijk-economisch beleid; verhogen arbeidsproductiviteit (en daarmee verminderen afhankelijkheid laagbetaalde arbeid) door technologische en sociale innovatie; onderzoek (NWO) naar economische structuurverandering; uitvoeringsagenda Gerichte Groei met een meer effectieve inzet van de economische instrumenten, gericht op brede welvaart.
- Huisvesting: nieuw is de inzet van een aanjager arbeidsmigranten en een facilitator om samenwerking gemeenten te stimuleren en samen (ruimte voor) huisvestingslocaties en beleid voor huisvesting te bezien, inclusief eventuele knelpunten. Verder wordt doorgewerkt aan uitwerking van de Roemernormen waaronder de kwaliteit van de huisvesting, (lobby voor) de registratie van arbeidsmigranten en goede huurcontractvormen.
- Ruimtelijke maatregelen: waaronder de nadere uitwerking van de Ruimtelijke Economische Visie (REV) t.a.v. nieuwvestiging van bedrijven in relatie tot kwaliteit van arbeid en huisvesting van arbeidsmigranten. Voor dit laatste wordt vanuit onder meer de Ruimtelijke Koers ingezet op beter benutten van de ruimte binnen dorpen en steden. Voorstel voor Herziening 2025 is dat de huisvesting van arbeidsmigranten niet meer aan de (buiten)randen van BSD kan plaatsvinden maar alleen erbinnen. Wel zal in de gebiedsgerichte uitwerkingen het gesprek gevoerd kunnen worden hoe per gebied maatwerk hiervoor kan worden geboden.
- Communicatie, regie en lobby: de inzet zal meer samenhangend, en in samenwerking en afstemming met andere overheden en betrokken partijen worden uitgevoerd. Daarbij richt de inzet zich op verder versterken van communicatie met externen (en agenderen) en van de lobby naar de rijksoverheid. Deze is nu m.n. gericht op de aanpak van misstanden, waaronder goede huisvesting. Ingezet wordt op het verbreden van deze lobby t.a.v. het verminderen van de vraag naar laagbetaalde arbeid door het stimuleren van een hoogwaardige economie. Hierbij zal worden gepleit voor sterkere betrokkenheid van het ministerie van Economische Zaken.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 6 - Sterke steden en dorpen in Zuid-Holland Ambitie 4 – Concurrerend Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

n.v.t.

2 Voorafgaande besluitvorming

Op 13 november 2024 hebben PS motie 1503 aangenomen waarin GS gevraagd worden te komen met een bestuurlijke visie op arbeidsmigratie vanuit een integrale afweging van regionale economie, regionale arbeidsmarkt, de huisvestingsopgave en de maatschappelijke impact. Waaronder een beschrijving van knelpunten en van de rol die de provincie kan oppakken. En daarbij onder andere gebruik te maken van de inzichten van de Staatscommissie demografische ontwikkeling 2050, het rapport van de commissie Roemer en de ervaringen van andere Provincies. Tijdens de bespreking in PS heeft de initiatiefnemer, dhr. Datema, toegelicht dat het geen uitgebreide visie hoeft te zijn. Eerder een verkenning van de rol van de provincie op dit dossier, om o.a. de belangen van Zuid-Holland als het gaat over arbeidsmigratie goed voor het voetlicht te brengen bij het Rijk.

Op 17 december hebben GS een behandelvoorstel aan PS gestuurd voor de uitvoering van de motie (PZH-2024-864691516). Hierin hebben GS toegezegd een verkenning uit te voeren en daarover vóór 1 juli 2025 te rapporteren in de vorm van een brief. Tevens is aangegeven dat een extern onderzoek uitgezet zou worden om relevante informatie op te halen ten behoeve van de toegezegde verkenning.

Op 27 mei 2025 hebben GS via een brief PS geïnformeerd de verkenning arbeidsmigratie vóór 1 oktober 2025 aan te bieden in plaats van vóór 1 juli 2025 (PZH-2025-873963412).

3 Proces

Voor het externe onderzoek zijn door Birch/Defacto interviews uitgevoerd met medewerkers van gemeenten, ministeries, georganiseerd bedrijfsleven, kennisinstellingen en experts. Op basis hiervan concluderen de onderzoekers o.a. dat veel van het hiervoor genoemde provinciale beleid t.a.v. arbeidsmigratie impliciet is en daarom voor partners en burgers niet altijd zichtbaar is. Aanbevolen wordt helder te communiceren over bestaande activiteiten en rollen en verwachtingen en arbeidsmigratie structureel op de bestuurlijke agenda te zetten. In de brief aan PS geven we aan dat we dit via bestaande overlegstructuren zullen doen en geen aparte overlegstructuur voor dit thema organiseren.

De brief aan PS bevat geen toezeggingen over specifieke vervolgrapportages over arbeidsmigratie. De insteek is dat arbeidsmigratie integraal wordt meegewogen in beleid t.a.v. economie, wonen en ruimte. Gericht op behoud van brede welvaart, zoals is verwoord in het coalitieakkoord.

4 Participatie en rolneming

In de brief aan PS wordt toegelicht dat het in goede banen leiden van arbeidsmigratie de (onderling afgestemde) inzet van diverse overheden en sociale partners vraagt, waarbij de rol van de provinciale overheid zich richt op de domeinen huisvesting, ruimte en regionale economie. Volgens de onderzoekers van Birch/Defacto ervaren geïnterviewden (o.a. medewerkers van gemeenten, branche organisaties, kennisinstellingen experts) de rol van de provincie Zuid-Holland op het gebied van arbeidsmigratie nu als ondersteunend en terughoudend. Dit mede omdat men beperkt zicht op heeft op het beleid van de provincie, zie vorige paragraaf 3. Er lijkt een uiteenlopende behoefte te zijn aan een 'sterkere regie' door de provincie, die soms groter is dan de feitelijke rol (i.c. verantwoordelijkheden en bevoegdheden) van de provincie.

De brief aan PS is primair gericht op de invulling van de feitelijke provinciale rol. Daarbij wordt aangegeven dat de inzet van de provincie Zuid-Holland effectiever zal zijn wanneer deze in afstemming en samenwerking met andere overheden en betrokken partijen wordt uitgevoerd. We zullen daarvoor dit thema in onze bestaande bestuurlijke netwerken en overlegverbanden (waaronder onze contacten met de Rijksoverheid) steviger agenderen en meer expliciet integreren in onze beleidsvorming en -uitvoering op het gebied van economie, wonen en ruimte.

5 Communicatiestrategie

Er wordt een publiekssamenvatting van de brief aan PS gepubliceerd.

Voorgesteld wordt geen aparte, externe communicatiestructuur voor het thema arbeidsmigratie in te richten. In plaats daarvan staat in de brief dat we dit thema gaan agenderen in onze betreffende netwerken en overlegverbanden (zie ook paragraaf 4), waaronder de Economic Board Zuid-Holland, het Bestuurlijk Overleg Economie Zuid-Holland en in ons bestaand gemeentelijk netwerk voor huisvesting (van arbeidsmigranten). Daarnaast wordt onze lobby naar de Rijksoverheid bevestigd, omdat veel van het beleid om arbeidsmigratie in goede banen te leiden landelijke maatregelen vraagt.